

INFORMACJA PRASOWA

Wyłudzenia VAT – historia choroby i zastosowana terapia

- Po przystąpieniu Polski do UE kolejne rządy podejmowały działania ukierunkowane na walkę z przestępczością VAT-owską. Najwięcej z obecnie obowiązujących rozwiązań legislacyjnych wprowadzono w ciągu ostatnich 5 lat, choć część z nich została wstępnie opracowana lub wdrożona jeszcze przez poprzedni rząd;
- Dotychczasowe działania w obszarze kontroli okazały się nieskuteczne. W wielu przypadkach łapano ofiary, nie sprawców, a ściągalność VAT w zakresie wyłudzeń podatku jest w granicach 2%;
- Dalsza walka z mafiami VAT-owskimi, w oparciu o rozwiązania krajowe, jest możliwa dzięki digitalizacji rozliczeń i automatyzacji procesu kontroli podmiotów gospodarczych;
- Pełna eliminacja znanych obecnie mechanizmów prowadzących do wyłudzeń VAT będzie zależała od działań podejmowanych na poziomie europejskim

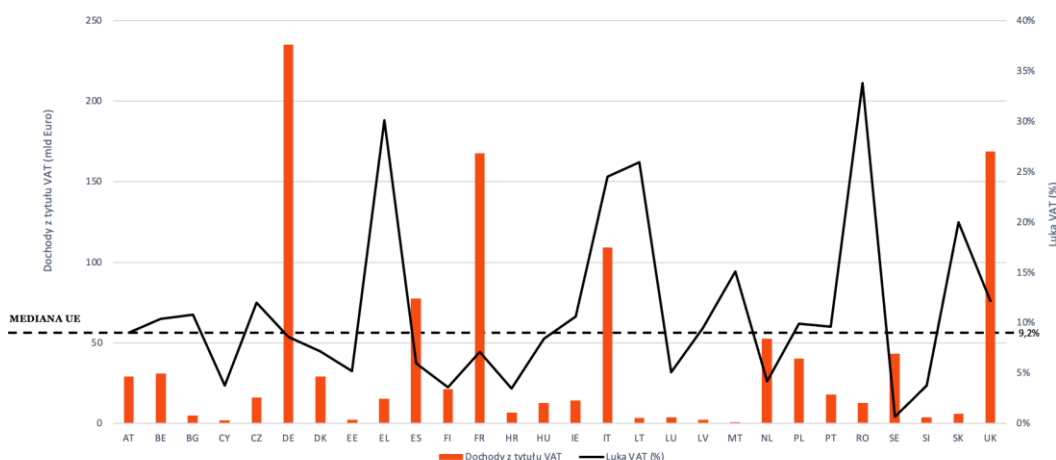
– wynika z raportu CRIDO „Wyłudzenia VAT – historia choroby i zastosowana terapia”, pod patronatem Business Centre Club.

Czym jest luka VAT i jaki jest jej poziom w krajach UE

Luka VAT jest różnicą między kwotą spodziewanych dochodów z VAT, a faktycznie pobraną kwotą podatku. Powstaje na skutek m.in. oszustw i uchylanie się od opodatkowania (w tym wyłudzenia w ramach karuzeli VAT), unikania opodatkowania czy błędów administracyjnych.

Z perspektywy UE największy drenaż finansów publicznych wynikający z luki VAT dotknął państwa członkowskie, które przystąpiły do UE w 2004 r. i później oraz kraje południowej Europy. W Polsce od kilku lat obserwujemy zmniejszanie się luki VAT (z 27,1% w 2011 do 8,7% w 2019), chociaż nie wskazuje się, który z komponentów ma największy wpływ na jej zmniejszenie. Niemniej jednak, spośród wszystkich kategorii stanowiących o luce VAT, wyłudzenia podatku mają największy potencjał do zmian.

Luka VAT (%) vs. dochody z tytułu VAT (w mld Euro) w UE 2018

Źródło: Raport CRIDO „Wyłudzenia VAT – historia choroby i zastosowana terapia”

Trudności i wolne tempo działania na poziomie UE

Wyludzenia podatku są konsekwencją przyjętych w 1993 r. w ramach Unii Europejskiej tymczasowych zasad opodatkowania towarowych transakcji transgranicznych, w szczególności zwolnienia dostawy towarów w kraju wywozu i odwrotnego obciążenia w kraju przeznaczenia. Pierwsza sprawa dotycząca wyludzeń VAT trafiła do TSUE już w 2003, co znaczy, że problem z funkcjonowaniem tymczasowych zasad opodatkowania transakcji wewnątrzunijnych rozpoczął się już pod koniec XX w. Analiza kolejnych wyroków TSUE pokazuje bezradność państw członkowskich w walce ze zorganizowaną przestępczością VAT-owską i ogromną trudność w stosowaniu obowiązujących przepisów do walki z tym zjawiskiem – wyjaśnia dr Roman Namysłowski, partner zarządzający odpowiedzialny za zespół doradztwa podatkowego w CRIDO i autor książki „Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z zakresu VAT. Komentarz”.

Wprawdzie począwszy od 2010 KE podejmowała różne działania legislacyjne służące walce z wyludzeniami VAT, to jednak ich tempo i zakres okazały się niewystarczające, aby skutecznie tę walkę prowadzić. Ponadto, dopiero w 2018 r. zaproponowano przepisy dotyczące tzw. modelu docelowego, czyli modelu zakładającego wprowadzenie dostawy towarów pomiędzy państwami członkowskimi jako jednej transakcji dla potrzeb VAT, opodatkowanej w kraju zakończenia transportu. Innymi słowy, model, prowadzący do wyeliminowania obecnej dychotomii dostawy na dostawę w kraju wysyłki i nabycia w kraju przeznaczenia. Przy czym ostatnia wzmianka o dyskusji wokół tego tematu na poziomie Rady UE lub jej ciał roboczych pochodzi z maja 2019 roku. A dotychczasowy dorobek legislacyjny UE w tym zakresie sprowadza się w zasadzie do 3 stosunkowo niewielkich zmiany do Dyrektywy VAT i 2 modyfikacji rozporządzeń UE. Ceną za opieszałość i brak zgody na przemysłane działania są miliardy euro strat w skali całej UE.

Jak Polska radzi sobie ze zjawiskiem wyludzania podatku VAT – legislacja i kontrole

Każdy z rządów w okresie po przystąpieniu Polski do UE podejmował działania dotyczące walki z przestępczością VAT-owską. Wśród działań legislacyjnych podejmowanych od 2011, będących próbami walki z oszustwami VAT-owskimi, warto choćby wymienić: odwrotne obciążenie, solidarną odpowiedzialność nabywców, JPK czy klauzulę nadużycia prawa w ustawie o VAT. W ostatnich latach miały się do tego też przyczynić wprowadzenie systemu STIR czy mechanizmu podzielonej płatności VAT. Największa kreatywność legislacyjna w tym zakresie przypada na okres ostatnich 5 lat, choć część z obecnych rozwiązań została wstępnie opracowana lub wdrożona przez poprzedni rząd.

Pomimo zmian w sposobie organizacji kontroli, sposobie identyfikacji nieprawidłowości, skuteczność w łapaniu rzeczywistych sprawców przestępstw VAT-owskich jest stosunkowo niewielka. Jak wskazują statystyki ścigalności zaledwie 2% kwot z decyzji organów podatkowych dotyczących wyludzeń podatku VAT zostało zapłacone. Wynika to między innymi z faktu, że „złapane” podmioty były często bardziej ofiarami działań mafii VAT-owskich niż inicjatorami przestępczych praktyk. I choć od końca 2009 r. należności wymierzone na podstawie art. 108 ustawy o VAT (przepisu najczęściej wykorzystywanego przez organy podatkowe do kwestionowania rozliczeń podmiotów podejrzanych o udział w wyludzeniu podatku) wzrosły o 47500,9 mln zł (prawie 125 razy), to niemożność ich ściągania uniemożliwia domknięcie luki VAT-owskiej w części wynikającej z wyludzeń VAT.

Dotychczasowe działania w obszarze kontroli okazały się częściowo skuteczne. W wielu przypadkach łapano niestety ofiary, a nie sprawców. Wpłątani w karuzele VAT, uczciwi przedsiębiorcy od lat karani są za niewinność. To z nich później fiskus ściąga uszczuploną w karuzeli VAT należność, podczas gdy prawdziwi jej twórcy pozostają anonimowi – podkreśla dr Łukasz Bernatowicz, wiceprezes Business Centre Club i wiceprzewodniczący Rady Dialogu Społecznego. Uczciwi przedsiębiorcy tracą podwójnie: po pierwsze – muszą konkurować z oszustem, który oferuje klientowi towary w niższej cenie, po drugie – jeśli przypadkiem nie znajdą się w łańcuchu karuzeli podatkowej – ponoszą ogromne, organizacyjne i finansowe koszty działań dostosowawczych do nowych wymogów związanych z uszczelnianiem systemu, które mają zapobiegać wyludzeniom – dodaje Łukasz Bernatowicz.

Wyludzenia VAT to niestety czarna karta systemu, z którą od lat mierzą się kolejne rządy. Bez rozwiązań na poziomie całej UE poszczególne państwa członkowskie, w tym Polska mają ograniczone możliwości przeciwdziałania. Nie znaczy to jednak, że takich możliwości nie mają wcale, co pokazują choćby statystyki z ostatnich lat. W mojej ocenie, dla poprawy efektywności walki z wyludzeniami VAT kluczowe są 2 kwestie: po pierwsze coraz większe wykorzystanie narzędzi analitycznych po to, by jak najwcześniej wykrywać i eliminować nieprawidłowości i ich źródło, a po drugie wykwalifikowane kadry urzędnicze, które potrafią odróżnić przestępcę od ofiary i ściągać tych pierwszych, a nie tych drugich, z czym wielokrotnie były i są problemy – komentuje Michał Borowski, minister podatków w Gospodarczym Gabinecie Cieni BCC, partner w CRIDO.

Pełna wersja raportu do pobrania jest na stronie crido.pl.

Kontakt dla mediów:

Magdalena Żuk, Dyrektor ds. PR i Marketingu
CRIDO
magdalena.zuk@crido.pl | +48 608 36 29 96

Emil Muciński
rzecznik, Instytut Interwencji Gospodarczych BCC
tel. 602 571 395, 22 58 26 113
e-mail: emil.mucinski@bcc.org.pl; instytut@bcc.org.pl

O CRIDO - Zapewniamy przedsiębiorcom wsparcie podatkowe, prawne, transakcyjne i biznesowe. Pomagamy rozwijać innowacyjną działalność, w tym pozyskując finansowanie ze środków publicznych i innych dostępnych źródeł. Zaangażowanie i praca naszego zespołu zostały wielokrotnie docenione. Zajmujemy najwyższe pozycje w rankingach doradców podatkowych oraz firm wspierających działalność B+R i innowację.

Business Centre Club powstał pod koniec XX w., w 1991 roku. Jest prestiżowym Klubem przedsiębiorców i największą w kraju ustawową organizacją indywidualnych pracodawców. Grupa BCC składa się z Klubu BCC, Związku Pracodawców BCC i Studenckiego Forum BCC. Członkowie BCC zatrudniają ponad 400 tys. pracowników, obroty firm sięgają 20 miliardów złotych a siedziby rozlokowane są w blisko 250 miastach. Na terenie całej Polski działają 22 łóże regionalne. Do BCC należą przedstawiciele wszystkich branż, międzynarodowe korporacje, instytucje finansowe i ubezpieczeniowe, firmy telekomunikacyjne, najwięksi polscy producenci, uczelnie wyższe, koncerny wydawnicze i znane kancelarie prawne. Członkami Klubu są także prawnicy, dziennikarze, naukowcy, wydawcy, lekarze, wojskowi i studenci. BCC koncentruje się na działaniach na rzecz rozwoju gospodarki i pomocy przedsiębiorcom, jest ustawowym członkiem Rady Dialogu Społecznego. Koordynatorem wszystkich działań BCC jest Marek Goliśzewski.
Kontakty prasowe: https://www.bcc.org.pl/strefa_eksperta/kontakty-do-ekspertow, więcej: <https://www.bcc.org.pl/> oraz: <https://www.facebook.com/businesscentclub>